

BELGISCHE KAMER VAN
VOLKSVERTEGENWOORDIGERS

CHAMBRE DES REPRESENTANTS
DE BELGIQUE

INTEGRAAL VERSLAG
MET
VERTAALD BEKNOPT VERSLAG
VAN DE TOESPRAKEN

COMPTE RENDU INTEGRAL
AVEC
COMPTE RENDU ANALYTIQUE TRADUIT
DES INTERVENTIONS

COMMISSIE VOOR DE BUITENLANDSE
BETREKKINGEN

COMMISSION DES RELATIONS EXTERIEURES

dinsdag

mardi

17-11-2009

17-11-2009

Namiddag

Après-midi

<i>cdH</i>	<i>centre démocrate Humaniste</i>
<i>CD&V</i>	<i>Christen-Democratisch en Vlaams</i>
<i>Ecolo-Groen!</i>	<i>Ecologistes Confédérés pour l'organisation de luttes originales – Groen!</i>
<i>FN</i>	<i>Front National</i>
<i>LDD</i>	<i>Lijst Dedecker</i>
<i>MR</i>	<i>Mouvement réformateur</i>
<i>N-VA</i>	<i>Nieuw-Vlaamse Alliantie</i>
<i>Open Vld</i>	<i>Open Vlaamse Liberalen en Democraten</i>
<i>PS</i>	<i>Parti Socialiste</i>
<i>sp.a</i>	<i>socialistische partij anders</i>
<i>VB</i>	<i>Vlaams Belang</i>

<i>Afkortingen bij de nummering van de publicaties :</i>		<i>Abréviations dans la numérotation des publications :</i>	
<i>DOC 52 0000/000</i>	<i>Parlementair stuk van de 52e zittingsperiode + basisnummer en volgnummer</i>	<i>DOC 52 0000/000</i>	<i>Document parlementaire de la 52e législature, suivi du n° de base et du n° consécutif</i>
<i>QRVA</i>	<i>Schriftelijke Vragen en Antwoorden</i>	<i>QRVA</i>	<i>Questions et Réponses écrites</i>
<i>CRIV</i>	<i>voorlopige versie van het Integraal Verslag (groene kaft)</i>	<i>CRIV</i>	<i>version provisoire du Compte Rendu Intégral (couverture verte)</i>
<i>CRABV</i>	<i>Beknopt Verslag (blauwe kaft)</i>	<i>CRABV</i>	<i>Compte Rendu Analytique (couverture bleue)</i>
<i>CRIV</i>	<i>Integraal Verslag, met links het definitieve integraal verslag en rechts het vertaalde beknopt verslag van de toespraken (met de bijlagen)</i> <i>(PLEN: witte kaft; COM: zalmkleurige kaft)</i>	<i>CRIV</i>	<i>Compte Rendu Intégral, avec, à gauche, le compte rendu intégral définitif et, à droite, le compte rendu analytique traduit des interventions (avec les annexes)</i> <i>(PLEN: couverture blanche; COM: couverture saumon)</i>
<i>PLEN</i>	<i>plenum</i>	<i>PLEN</i>	<i>séance plénière</i>
<i>COM</i>	<i>commissievergadering</i>	<i>COM</i>	<i>réunion de commission</i>
<i>MOT</i>	<i>alle moties tot besluit van interpellaties (op beige kleurig papier)</i>	<i>MOT</i>	<i>motions déposées en conclusion d'interpellations (papier beige)</i>

<i>Officiële publicaties, uitgegeven door de Kamer van volksvertegenwoordigers</i>	<i>Publications officielles éditées par la Chambre des représentants</i>
<i>Bestellingen :</i>	<i>Commandes :</i>
<i>Natieplein 2</i>	<i>Place de la Nation 2</i>
<i>1008 Brussel</i>	<i>1008 Bruxelles</i>
<i>Tel. : 02/ 549 81 60</i>	<i>Tél. : 02/ 549 81 60</i>
<i>Fax : 02/549 82 74</i>	<i>Fax : 02/549 82 74</i>
<i>www.deKamer.be</i>	<i>www.laChambre.be</i>
<i>e-mail : publicaties@deKamer.be</i>	<i>e-mail : publications@laChambre.be</i>

INHOUD

Vraag van mevrouw Lieve Van Daele aan de minister van Buitenlandse Zaken over "de schendingen van mensenrechten in Honduras" (nr. 15410)

Sprekers: **Lieve Van Daele, Yves Leterme**, minister van Buitenlandse Zaken

Vraag van de heer Bruno Tuybens aan de minister van Buitenlandse Zaken over "de goedkeuring van het BLEU-akkoord met Colombia" (nr. 15550)

Sprekers: **Bruno Tuybens, Yves Leterme**, minister van Buitenlandse Zaken

Vraag van de heer Bruno Tuybens aan de minister van Buitenlandse Zaken over "het ratificatieproces van het Verdrag en optioneel protocol inzake gedwongen verdwijningen" (nr. 15973)

Sprekers: **Bruno Tuybens, Yves Leterme**, minister van Buitenlandse Zaken, **Alexandra Colen, Wouter De Vriendt**

Samengevoegde vragen van
- de heer Peter Luykx aan de minister van Buitenlandse Zaken over "het financieel ondersteunen van de bestuurscapaciteit in Afghanistan in contrast met de vervalsing van de verkiezingen in Afghanistan" (nr. 15846)

- de heer Wouter De Vriendt aan de minister van Buitenlandse Zaken over "een bijkomend Belgisch engagement in Afghanistan" (nr. 16200)

- de heer Wouter De Vriendt aan de minister van Buitenlandse Zaken over "de inzet van politiemensen in Afghanistan" (nr. 16201)

Sprekers: **Wouter De Vriendt, Yves Leterme**, minister van Buitenlandse Zaken

Vraag van de heer Wouter De Vriendt aan de minister van Buitenlandse Zaken over "de waterproblematiek op de Westelijke Jordaanoever" (nr. 16198)

Sprekers: **Wouter De Vriendt, Yves Leterme**, minister van Buitenlandse Zaken

Vraag van mevrouw Alexandra Colen aan de minister van Buitenlandse Zaken over "het bestaansrecht van staten" (nr. 16284)

Sprekers: **Alexandra Colen, Yves Leterme**, minister van Buitenlandse Zaken

Vraag van mevrouw Alexandra Colen aan de minister van Buitenlandse Zaken over "het verzoek om iemand te helpen doden" (nr. 16285)

Sprekers: **Alexandra Colen, Yves Leterme**, minister van Buitenlandse Zaken

Vraag van de heer Wouter De Vriendt aan de minister van Buitenlandse Zaken over "de nucleaire ontwapening" (nr. 16327)

SOMMAIRE

Question de Mme Lieve Van Daele au ministre des Affaires étrangères sur "la violation des droits de l'homme au Honduras" (n° 15410)

Orateurs: **Lieve Van Daele, Yves Leterme**, ministre des Affaires étrangères

Question de M. Bruno Tuybens au ministre des Affaires étrangères sur "l'approbation de l'accord UEBl avec la Colombie" (n° 15550)

Orateurs: **Bruno Tuybens, Yves Leterme**, ministre des Affaires étrangères

Question de M. Bruno Tuybens au ministre des Affaires étrangères sur "le processus de ratification du Traité et du protocole facultatif en matière de disparitions forcées" (n° 15973)

Orateurs: **Bruno Tuybens, Yves Leterme**, ministre des Affaires étrangères, **Alexandra Colen, Wouter De Vriendt**

Questions jointes de
- M. Peter Luykx au ministre des Affaires étrangères sur "l'aide financière en faveur de la capacité d'administration en Afghanistan, en opposition avec la fraude électorale dans ce pays" (n° 15846)

- M. Wouter De Vriendt au ministre des Affaires étrangères sur "un déploiement supplémentaire de la Belgique en Afghanistan" (n° 16200)

- M. Wouter De Vriendt au ministre des Affaires étrangères sur "le déploiement de policiers en Afghanistan" (n° 16201)

Orateurs: **Wouter De Vriendt, Yves Leterme**, ministre des Affaires étrangères

Question de M. Wouter De Vriendt au ministre des Affaires étrangères sur "la question de l'eau en Cisjordanie" (n° 16198)

Orateurs: **Wouter De Vriendt, Yves Leterme**, ministre des Affaires étrangères

Question de Mme Alexandra Colen au ministre des Affaires étrangères sur "le droit à l'existence des états" (n° 16284)

Orateurs: **Alexandra Colen, Yves Leterme**, ministre des Affaires étrangères

Question de Mme Alexandra Colen au ministre des Affaires étrangères sur "le fait qu'il ait été sollicité pour aider à tuer des gens" (n° 16285)

Orateurs: **Alexandra Colen, Yves Leterme**, ministre des Affaires étrangères

Question de M. Wouter De Vriendt au ministre des Affaires étrangères sur "le désarmement nucléaire" (n° 16327)

Sprekers: **Wouter De Vriendt, Yves Leterme,**
minister van Buitenlandse Zaken

Orateurs: **Wouter De Vriendt, Yves Leterme,**
ministre des Affaires étrangères

COMMISSIE VOOR DE
BUITENLANDSE BETREKKINGEN

COMMISSION DES RELATIONS
EXTÉRIEURES

van

du

DINSDAG 17 NOVEMBER 2009

MARDI 17 NOVEMBRE 2009

Namiddag

Après-midi

De behandeling van de vragen en interpellaties vangt aan om 18.49 uur. De vergadering wordt voorgezeten door mevrouw Nathalie Muylle.

Le développement des questions et interpellations commence à 18.49 heures. La réunion est présidée par Mme Nathalie Muylle.

De **voorzitter**: Vraag nr. 15011 van de heer Van den Eynde is uitgesteld.

Le **président**: La question n° 15011 de M. Van den Eynde est reportée.

01 Vraag van mevrouw Lieve Van Daele aan de minister van Buitenlandse Zaken over "de schendingen van mensenrechten in Honduras" (nr. 15410)

01 Question de Mme Lieve Van Daele au ministre des Affaires étrangères sur "la violation des droits de l'homme au Honduras" (n° 15410)

01.01 Lieve Van Daele (CD&V): De staatsgreep in Honduras van 28 juni jongstleden heeft, zoals we allemaal in de pers hebben kunnen vernemen, zeer zware schendingen van de mensenrechten met zich meegebracht. Opeenvolgende internationale missies hebben dat herhaaldelijk bevestigd en de bevindingen daarvan zijn in rapporten neergeschreven. Zo werd onder andere verwezen naar het misbruik van de avondklok als instrument voor controle en repressie, wat verzet in de kiem heeft gesmoord. Daardoor heeft men naar de buitenwereld de staatsgreep kunnen laten uitschijnen als een bloodless coup.

01.01 Lieve Van Daele (CD&V): Le coup d'État du 28 juin 2009 au Honduras s'est accompagné de violations graves des droits de l'homme, comme l'attestent différents rapports internationaux. La Belgique ne peut qu'exercer une certaine pression et insister sur une position unanime de l'UE et des États-Unis d'Amérique. A-t-on déjà défini une position concernant l'approche de la situation au Honduras? Quelle est la position adoptée vis-à-vis de l'organisation d'élections dont le caractère démocratique n'est pas suffisamment garanti? Les négociations sur le traité de libre-échange entre l'UE et le Honduras seront-elles suspendues dans l'intervalle?

De staatssecretaris ging in de commissie eind september reeds in op een aantal bekommernissen, maar uiteraard wijzigt de situatie bijna dag na dag of week na week en is ze dan ook op dit moment anders dan enkele weken geleden toen de vraag werd opgesteld. De essentie van de vraagstelling blijft echter dezelfde. Ook in het licht van de bespreking van de beleidsnota van vanmiddag denk ik dat het belangrijk is te weten dat België weinig alleen kan bewegen en dat het hooguit druk kan uitoefenen met betrekking tot de situatie in Honduras wanneer er een zekere Europese eensgezindheid is, uiteraard samen met Amerika. Is er op dit moment een eensgezind Europees standpunt over de verdere aanpak van de situatie?

Hoe staat men tegenover verkiezingen waarbij men onvoldoende garanties heeft dat ze op een democratische manier georganiseerd kunnen worden?

Worden de onderhandelingen over het Vrijhandelsverdrag tussen de Europese Unie en Honduras opgeschort, zolang er niet voldaan is aan de basisvoorwaarden van eerlijke en vrije verkiezingen?

01.02 Minister **Yves Leterme**: Mevrouw Van Daele, ik keer eerst terug naar de antecedenten. Op 29 oktober 2009 is het akkoord van San José tussen de de facto regering-Micheletti en de verkozen president Zelaya tot stand gekomen. Het akkoord voorziet in de terugkeer van Zelaya aan de macht, na de instemming van het parlement en tot de presidentsverkiezingen van eind november 2009. Het akkoord bepaalt ook dat de regering van nationale eenheid zou worden opgericht.

De uitvoering van het akkoord laat voorlopig op zich wachten. Volgens de meest recente informatie is president Zelaya nog niet terug aan de macht. Er is nog geen regering van nationale eenheid. Het is ook onduidelijk hoe de verkiezingen van 29 november zullen worden georganiseerd.

In uw vraag hebt u ook verwezen naar de houding van de Europese Unie. Samen met de partners van de Europese Unie wordt de zaak gevolgd. Het spreekt voor zich dat er geen democratische verkiezingen kunnen plaatsvinden zonder democratische instellingen. Indien blijkt dat de voorwaarden voor het houden van vrije en eerlijke verkiezingen niet zijn vervuld of indien er aanwijzingen van fraude en intimidatie zijn, zal België ijveren voor een krachtig EU-optreden. Er zal dan ook voor worden gepleit het resultaat van de verkiezingen niet te erkennen.

De onderhandelingen betreffende het associatieakkoord tussen de Europese Unie en Centraal-Amerika blijven intussen opgeschort. De Europese Unie heeft als geheel krachtig gereageerd tegen de gebeurtenissen in Honduras. Spanje heeft zijn ambassadeur in Tegucigalpa teruggeroepen naar Madrid. Voor landen zoals België die geen ambassade in Honduras hebben, is een dergelijk duidelijk signaal per definitie uiteraard onmogelijk.

De positie van de ambassadeur in Brussel is uiteraard een complexe zaak. Ik merk op dat sinds eind juni 2009 mijn diensten geen contact meer hebben genomen met de Hondurese ambassadeur te Brussel. De Hondurese bilaterale ambassadeur is ook geaccrediteerd bij de Europese Unie. Dat betekent dat wij de evolutie van de zaak in nauw overleg met de Europese Unie volgen. In Den Haag, Berlijn en Parijs is de situatie vrij eenvoudig. De diplomatieke vertegenwoordigers van Honduras zijn er trouw aan president Zelaya.

Op 16 oktober 2009 heeft België via de Hondurese ambassade in Parijs officieel een brief ontvangen van de Hondurese minister van Buitenlandse Zaken Patricia Isabel Rodas Baca. Daarin wordt aangekondigd dat de Hondurese ambassadeur te Brussel, Ramón Custodio Espinoza, uit zijn functie zou worden ontheven. Op 27 oktober 2009 ontving de directeur-generaal Bilaterale Zaken ad interim van de FOD Buitenlandse Zaken de Hondurese ambassadeur te Berlijn en de Hondurese zaakgelastigde te Parijs. Beiden zijn trouw aan president Zelaya.

De ambassadeur te Berlijn, Roberto Martínez Castañeda, had een brief bij zich van zijn minister van Buitenlandse Zaken, waarin wordt aangekondigd dat hij wordt aangesteld als zaakgelastigde ad interim van Honduras in België. Twee dagen na het bezoek van de heer ambassadeur Martínez Castañeda aan Brussel kwam het akkoord

01.02 **Yves Leterme**, ministre: Le 29 octobre 2009 a été conclu l'accord de San José entre le président élu Zelaya et le gouvernement de fait Micheletti. En vertu de cet accord, M. Zelaya peut à nouveau exercer le pouvoir jusqu'aux élections présidentielles de fin novembre 2009, après accord du parlement du Honduras. L'accord en question prévoit également la formation d'un gouvernement d'unité nationale. Or selon les dernières informations disponibles M. Zelaya n'est pas encore de retour et il n'y a toujours pas de gouvernement d'unité nationale. Le plus grand flou entoure par ailleurs encore l'organisation des élections du 29 novembre prochain.

Avec nos partenaires européens, nous suivons de près l'évolution de la situation. Des élections démocratiques ne sont possibles que s'il existe des institutions démocratiques. Si ce n'est pas le cas où s'il y a des indications de fraude ou d'intimidations, la Belgique insistera auprès de l'UE pour que celle-ci adopte une position ferme en ne reconnaissant pas le résultat des élections.

Les négociations sur l'accord d'association entre l'UE et les pays d'Amérique centrale restent suspendues dans l'intervalle. L'Espagne a rappelé son ambassadeur au Honduras. En l'absence d'ambassade au Honduras, notre pays ne peut pas prendre une telle initiative.

Pour ce qui est de la position de l'ambassadeur du Honduras à Bruxelles, les choses ne sont pas aussi simples dans la mesure où il est également accrédité auprès de l'UE. Nous ne pouvons dès lors prendre aucune initiative vis-à-vis de l'ambassadeur sans concertation avec l'UE. Mes services ne sont plus entrés en contact avec lui depuis fin juin

van San José tot stand. Sindsdien is de situatie nog complexer geworden. De beslissingen ten aanzien van de huidige ambassadeur van Honduras te Brussel kunnen niet zonder overleg met de Europese Unie worden genomen, gelet op de accreditatie niet alleen als bilateraal ambassadeur, maar ook bij de Europese Unie.

Op 18 november vindt de vergadering plaats tussen mijn diensten, de protocoldienst van de Europese Commissie en vertegenwoordigers van het kabinet van mevrouw Benita Ferrero-Waldner. Het is de bedoeling om de juridische, diplomatieke, protocollaire en consulaire aspecten van de zaak te bespreken.

U vroeg me of het probleem ter sprake is gekomen tijdens het bezoek van president Lula da Silva. Dat is inderdaad het geval, meer bepaald tijdens het avondmaal op 4 oktober. President Lula heeft toen verklaard dat zijn land actief betrokken was bij het zoeken naar een oplossing voor de crisis in Honduras. Hij verklaarde voorts dat de Verenigde Staten zich in die kwestie zeer correct opstelden.

In oktober 2009 beëindigde de VN-Mensenrechtenraad zijn twaalfde sessie. Die sessie nam drie weken in beslag. Wat betreft de situatie in Honduras, verwees de Europese Unie naar een gemeenschappelijke verklaring over de onrustwekkende evolutie in Honduras. Bovendien werd door de Raad een resolutie aangenomen die aan het Bureau van de Hoge Commissaris voor de Mensenrechten vraagt om tegen de volgende sessie van de Raad in maart 2010, een verslag in te dienen over de mensenrechtensituatie in Honduras. De resolutie, die bij consensus werd aangenomen, werd door België gesteund.

2009. Dans l'intervalle, la Belgique a reçu le 16 octobre dernier une lettre du ministre hondurien des Affaires étrangères indiquant que l'ambassadeur à Bruxelles serait relevé de ses fonctions.

En Allemagne, aux Pays-Bas et en France, les représentants diplomatiques honduriens sont des fidèles du président Zelaya. L'ambassadeur à Berlin a reçu du ministre hondurien des Affaires étrangères une lettre indiquant qu'il était désigné comme chargé d'affaires ad interim du Honduras en Belgique. L'accord de San José, conclu deux jours plus tard, a encore rendu la situation plus complexe.

Lors de la réunion du 18 novembre entre mes services, le Service du Protocole de la Commission européenne et le cabinet de Mme Ferrero-Waldner, nous examinerons les différents aspects de l'affaire. Lors de sa visite à Bruxelles, le président brésilien Lula a déclaré que son pays contribuait à la recherche d'une solution et que les États-Unis ont entre-temps adopté une position correcte.

Lors de la douzième session du Conseil des droits de l'homme des Nations Unies en octobre dernier, une résolution visant à rédiger pour mars 2010 un rapport sur la situation des droits de l'homme au Honduras pour le Haut commissaire aux droits de l'homme a été adoptée. La Belgique a soutenu cette résolution.

01.03 Lieve Van Daele (CD&V): Bedankt mijnheer de minister, het is inderdaad een zeer volledig antwoord. Het is trouwens daarnet nog gezegd: belangrijker dan de woorden zullen de daden zijn.

Naar aanleiding van de vraag moet ik mijn waardering uitspreken voor het feit dat de situatie zowel door Europa als door uw kabinet van zeer nabij wordt gevolgd.

Latijns-Amerika staat vaak minder prominent in de kijker wanneer het gaat over mensenrechten. Ik vind het heel belangrijk dat die zaak ook ter harte wordt genomen. Zoals u daarnet in uw repliek zei, is het

01.03 Lieve Van Daele (CD&V): La suspension des négociations sur l'accord d'association démontre que la politique n'est pas uniquement axée autour des intérêts économiques mais que l'on se préoccupe également des droits de l'homme.

beleid van Buitenlandse Zaken vaak een verdediging van economische belangen en van waarden. Met de opschorting van de onderhandelingen wordt duidelijk dat het inderdaad niet enkel om economische belangen draait, maar dat mensenrechten wel degelijk een bekommernis en meer bepaald uw bekommernis zijn.

Het incident is gesloten.

L'incident est clos.

02 **Vraag van de heer Bruno Tuybens aan de minister van Buitenlandse Zaken over "de goedkeuring van het BLEU-akkoord met Colombia" (nr. 15550)**

02 **Question de M. Bruno Tuybens au ministre des Affaires étrangères sur "l'approbation de l'accord UEBL avec la Colombie" (n° 15550)**

02.01 **Bruno Tuybens** (sp.a): Mevrouw de voorzitter, mevrouw Van Daele, mijn vraag gaat over hetzelfde thema. Dat is misschien ook interessant voor u.

Mijnheer de minister, op 4 februari 2009 ondertekende ons land een akkoord tussen de BLEU en Colombia om wederzijdse bilaterale investeringen te beschermen en te bevorderen. De investeringsakkoorden die de Belgisch-Luxemburgse Economische Unie afsloot, bevat ook een aantal milieu- en arbeidsclausules. In dat akkoord zijn deze clausules echter sterk uitgehold, zodat er van waarborgen voor de arbeiders in Colombia nog weinig overblijft.

Zo werd bijvoorbeeld de definitie van arbeidswetgeving ingekort door de laatste regel van het modelakkoord te verwijderen, met name "de redelijke arbeidsomstandigheden op het gebied van minimumloon, aantal werkuren, veiligheid en gezondheid".

U hebt hierover trouwens een protestbrief mogen ontvangen van de drie vakorganisaties ACW, ABVV en ACLVB, in september van dit jaar.

Gezien het huidige klimaat en de mensenrechtenproblematiek in Colombia zijn investeringsakkoorden zoals deze vrij omstreden. Het Amerikaanse Congres weigerde in 2007 zelfs een vrijhandelsovereenkomst tussen Colombia en de Verenigde Staten goed te keuren omwille van de humanitaire- en mensenrechtensituatie in dat land.

Mijnheer de minister, waarom werden de bepalingen betreffende het arbeidsrecht in dat akkoord zo afgezwakt ten opzichte van de oorspronkelijke bepalingen in de modeltekst? Is er nog een mogelijkheid om deze bepalingen te herzien, ze meer te laten aansluiten met wat de vakorganisaties in Colombia en in ons land van onze regering verwachten of verhoppen?

Wat is de situatie met betrekking tot de parlementaire behandeling, zowel in het Waals, Vlaams als Brussels Gewest?

Ik begrijp dat dit akkoord recent ook aan de Senaat werd bezorgd. Het antwoord ter zake werd dus al gegeven, maar de andere vragen blijven open.

02.02 **Minister Yves Leterme**: Collega De Gucht heeft het verdrag namens België op 4 februari 2009 ondertekend. Gelet op het

02.01 **Bruno Tuybens** (sp.a): Dans l'accord que l'Union économique belgo-luxembourgeoise (UEBL) a conclu avec la Colombie le 4 février 2009, les clauses relatives aux conditions de travail et environnementales ont été édulcorées à ce point qu'elles ne produisent quasiment plus aucun effet. Tant l'ACW, que l'ABVV et l'ACLVB ont déjà envoyé une lettre de protestation à ce sujet au ministre.

Pourquoi les dispositions relatives au droit du travail ont-elles été édulcorées dans l'accord d'investissement par rapport au texte de base? Ces dispositions pourraient-elles encore être revues? Où en est l'examen de cet accord au sein des parlements des entités fédérées?

02.02 **Yves Leterme**, ministre: La procédure d'approbation du traité

gemengd karakter, was hij daartoe gemachtigd door de Gewesten die hem een volmacht hadden toebedeeld.

Collega Tuybens, de goedkeuringsprocedure is noch in het federale Parlement, noch in de gewestelijke parlementen afgerond. De ratificatie van het verdrag, zijnde de uitwisseling van de akten met Colombia, kan plaatsvinden na de goedkeuring in de diverse parlementen in België, en door het parlement van het Groothertogdom Luxemburg. Zoals u intussen bekend is, treedt het verdrag in werking zestig dagen na de uitwisseling van de ratificatiedocumenten.

Ten gronde, in de definitie over de arbeidswetgeving in het verdrag werd de bepaling over de aanvaardbare arbeidsomstandigheden met betrekking tot minimumlonen, arbeidsuren en veiligheid en gezondheid op het werk weggelaten. Alle andere bepalingen uit de modeltekst, zoals het recht op vereniging, het recht op organisatie en de collectieve onderhandeling, het verbod op het gebruik van dwang- en slavenarbeid en de minimumleeftijd voor de tewerkstelling van kinderen, werden daar echter wel in opgenomen.

Voor een land als Colombia zijn deze clausules inzake arbeid verregaand. Om dat te bereiken hebben de technische vakdepartementen zeer intensieve onderhandelingen gevoerd. Men was zeer sceptisch over de zin en het nut van een dergelijke clausule in een investeringsverdrag. Het gaat toch nog altijd over een investeringsverdrag.

De onderhandelingen over de milieu- en arbeidsclausules gingen uiteindelijk verder dan wat Colombia tot nu toe binnen de context van een investeringsbeschermingsakkoord kon aanvaarden. Er is toch een zeker acquis. Bovendien heeft België niet de bedoeling om Colombia te isoleren maar integendeel, om het via dialoog aan te moedigen om een aantal principes inzake arbeidswetgeving niet meer te schenden.

Over het nog te ratificeren verdrag heb ik brieven ontvangen van, en een gesprek gehad met, Luc Corteebeck, de voorzitter van het ACV. Ik lichtte hem in over de stand van het dossier. De bal ligt nu duidelijk in het kamp van het Parlement. Grondwettelijk is het de bevoegdheid van het Parlement om zich over de goedkeuring en de ratificatie van het betrokken verdrag te buigen. Als mijn informatie correct is dan is de procedure nog altijd lopende in België en in Luxemburg.

Er is dus niet in de mogelijkheid voorzien om de bepalingen van het verdrag te wijzigen. In het Verdrag van Wenen, dat de afsluiting van internationale verdragen regelt, voorziet artikel 79 enkel in een procedure voor de verbetering van misslagen, van fouten in een onderhandelde tekst. Die procedure kunnen we in deze niet gebruiken. U verwijst naar een inhoudelijke wijziging en duidelijk niet naar een materiële misslag. In dat geval is enkel een wijzigingsverdrag mogelijk waarover desgevallend opnieuw moet worden onderhandeld. Dat kan ook een politieke voorwaarde zijn bij ratificatie die niet-tegenstelbaar is aan derden.

02.03 Bruno Tuybens (sp.a): Mevrouw de voorzitter, mijnheer de minister, het woord is nu inderdaad aan het Parlement.

conclu avec la Colombie n'est clôturée ni au Parlement fédéral, ni dans les parlements régionaux, ni même au Parlement luxembourgeois. La ratification du traité intervient en principe soixante jours après l'approbation du texte dans l'ensemble des parlements. J'ai discuté de la ratification du traité avec M. Corteebeck de l'ACV.

Dans la définition de la législation du travail, la disposition relative aux conditions de travail acceptables en ce qui concerne les salaires minimums, les heures de travail, la sécurité et la santé au travail a été supprimée. Toutes les autres dispositions du texte de base - comme le droit d'association, d'organisation et de négociation collective, l'interdiction de recourir au travail forcé ou obligatoire et l'âge minimum d'admission des enfants au travail - ont cependant été maintenues. Pour un pays comme la Colombie, il s'agit d'un progrès important d'autant plus que le scepticisme était important en ce qui concerne l'utilité de telles clauses dans le cadre d'un traité relatif à des investissements.

Il n'existe aucune possibilité de modifier les dispositions du traité. Le traité de Vienne, qui règle la conclusion de traités internationaux, prévoit uniquement une procédure de correction des erreurs dans le texte.

La modification du contenu du texte est possible uniquement en adoptant un nouveau traité. Il pourrait s'agir d'une condition politique lors de la ratification, qui n'est pas opposable à des tiers.

02.03 Bruno Tuybens (sp.a): La balle est dans le camp des divers parlements. On verra bien si

Wij zullen dus afwachten in hoeverre de heer Cortebeek erin slaagt de nodige druk uit te oefenen. Dat zal in ieder geval ook bij de andere vakbonden het geval zijn.

Het zou zinvol zijn een wijzigingsverdrag te overwegen. Volledig in de lijn met uw uiteenzetting van de beleidsnota moeten wij immers het heel belangrijke aspect van de mensenrechten weten te waarderen in de overeenkomsten en verdragen die wij sluiten.

Hier gaat het om een verdrag – wij hebben het tijdens de parlementaire missie in Colombia ook mogen verstaan – dat de ngo-wereld in Colombia heel uitdrukkelijk vraagt. Het heeft immers logischerwijze een precedentwaarde voor Colombia. Op het ogenblik dat Colombia zou aanvoelen dat bijvoorbeeld het Belgische Parlement op het vlak van de uitholling van dergelijke arbeidsrechten het been stijf houdt, zou zulks voor de Colombiaanse regering meer dan gewoon maar een signaal zijn. Zij zal in dat geval op het terrein effectief bijkomende inspanningen moeten leveren.

België draagt ter zake ook een verantwoordelijkheid. Ik hoop dus dat het Parlement verstandig genoeg zal zijn om een wijzigingsverdrag te eisen, vooraleer tot ratificatie over te gaan.

Het incident is gesloten.

L'incident est clos.

03 Vraag van de heer Bruno Tuybens aan de minister van Buitenlandse Zaken over "het ratificatieproces van het Verdrag en optioneel protocol inzake gedwongen verdwijningen" (nr. 15973)

03 Question de M. Bruno Tuybens au ministre des Affaires étrangères sur "le processus de ratification du Traité et du protocole facultatif en matière de disparitions forcées" (n° 15973)

03.01 Bruno Tuybens (sp.a): Mevrouw de voorzitter, mijnheer de minister, ik heb vanmorgen mevrouw Editha Burgos ontmoet. Dat is de eerste keer dat ik de dame zag. Zij is voorzitter van het Comité van verdwenen personen in de Filippijnen. Het was een initiatief van collega De Vriendt, hier achter mij, om de dame ook in het Parlement te ontvangen.

Mevrouw Burgos bracht een tragische boodschap. Zij is niet alleen voorzitter van het Comité van verdwenen personen in de Filippijnen, maar ook moeder van een jonge man die als voortrekker van de persvrijheid in de Filippijnen hard werk leverde, maar op een bepaald ogenblik werd ontvoerd en nog steeds is verdwenen.

Er zijn sinds 2001 al meer dan tweehonderd politieke verdwijningen op de Filippijnen. Geen van die meer dan ruim tweehonderd dossiers is intussen opgehelderd. Geen enkele familie van die ruim tweehonderd mensen heeft al enige informatie gekregen over het lot van hun verdwenen of ontvoerd familielid.

Mevrouw Burgos heeft ons heel uitdrukkelijk gevraagd dat ook België het ratificatieproces zou afronden inzake het verdrag en het optioneel protocol inzake gedwongen verdwijningen. Ik heb dat nagevraagd; sommige buurlanden hebben dat reeds voleind, waaronder Frankrijk in september 2008 en Duitsland en Spanje onlangs, in september 2009. Een vijftiental landen heeft ondertussen dat verdrag geratificeerd. Daar zijn er heel belangrijke bij als Uruguay en Argentinië die, gezien hun geschiedenis, een en ander te vertellen

M. Cortebeek parviendra à exercer des pressions. Personnellement, je pense qu'il ne serait pas du tout dénué de sens d'envisager un traité réformé.

Les ONG actives en Colombie en sont demandeuses car un tel traité ferait jurisprudence; Si la Belgique ne lâche rien sur les droits du travail, cela sera bien plus qu'un simple signal adressé au gouvernement de Bogota. Notre pays porte donc une très grande responsabilité en la matière.

03.01 Bruno Tuybens (sp.a): Mme Editha Burgos, présidente du Comité des personnes disparues aux Philippines, rend visite à notre Parlement. Plus de 200 disparitions politiques ont déjà été enregistrées aux Philippines depuis 2001. Mme Burgos demande expressément que la Belgique clôture le processus de ratification de la Convention et du protocole optionnel relatif aux disparitions forcées. Où en est-on?

hebben op het vlak van gedwongen verdwijningen.

De vraag is dus naar de stand van zaken en het ratificatieproces van dat specifieke verdrag.

03.02 Minister **Yves Leterme**: Mevrouw de voorzitter, het siert de heren Tuybens en De Vriendt dat zij aandacht vragen voor deze aangelegenheid.

Het is een verdrag waar ook de regering veel belang aan hecht. Het werd ondertekend op 6 februari 2007 en het is een gemengd verdrag. Op federaal niveau heeft de Ministerraad zich op 26 juni jongstleden akkoord verklaard met het voorontwerp van instemmingswet. De Raad van State heeft advies uitgebracht en het wetsontwerp wordt eerstdaags bij het Parlement ingediend. Laten wij hopen dat het zo snel mogelijk wordt behandeld.

Zoals u hebt gezegd zijn bij de deelgebieden de Gewesten en de Gemeenschappen betrokken. Ik kan mij uiteraard niet voor hen engageren maar ik veronderstel dat de goedkeuringsprocedure daar ook zo snel mogelijk haar beslag zal krijgen.

03.03 **Bruno Tuybens** (sp.a): Mijnheer de minister, het is heel belangrijk om dat nieuws te horen. De Filippijnse delegatie die nog tot 20 november in België aanwezig is, zal daar zeer gelukkig mee zijn.

Wat in dat kader ook belangrijk is, is dat de Filippijnse delegatie aangaf dat de Europese Commissie 3,9 miljoen euro heeft vrijgemaakt om de Filippijnen de mogelijkheid te geven om het probleem van de buitengerechterlijke executies aan te kaarten en op te lossen. Zij hopen in ieder geval dat België ook zijn rol zal spelen in de monitoring van de besteding van die middelen.

Het is essentieel dat de Filippijnen met dat aspect van hun politiek in het reine komen. Ook in de Filippijnen, net als in Amerika, als in Colombia en als in veel andere landen, wordt de oorlog tegen het terrorisme misbruikt om bepaalde mensenrechten uit te hollen. Dat is in de post-9/11-periode uiteraard sterk uitgerold in heel wat landen in de wereld. We moeten er echt alles aan doen om dit gestopt te krijgen. Ik hoop dat ook u daarin uw rol ten volle zult benutten.

*Het incident is gesloten.
L'incident est clos.*

De **voorzitter**: Wij komen thans tot de samengevoegde vragen van de heer De Vriendt en mevrouw Colen, over het Gazarapport in de algemene vergadering van de Veiligheidsraad.

03.04 **Alexandra Colen** (Vlaams Belang): Mevrouw de voorzitter, ik vraag het woord in verband met de regeling van de werkzaamheden. Bent u nu bezig met vragen die op de agenda van morgen staan?

De **voorzitter**: Er werd beslist dat de vragen aan bod komen in de

03.02 **Yves Leterme**, ministre: Le gouvernement accorde beaucoup d'importance à cette convention. Il s'agit d'une convention mixte, signée le 6 février 2007. Le conseil des ministres a adopté le 26 juin 2009 l'avant-projet de loi d'assentiment. Le Conseil d'État a formulé un avis. Le projet de loi sera déposé dans les tout prochains jours au Parlement, qui l'examinera rapidement, je l'espère. Je suppose que la procédure d'adoption aboutira rapidement auprès des Régions et des Communautés également.

03.03 **Bruno Tuybens** (sp.a): La Commission européenne dégage 3,9 millions d'euros pour permettre aux Philippines d'aborder la question des exécutions extrajudiciaires et de la résoudre. La délégation philippine espère que la Belgique jouera aussi un rôle au niveau de l'affectation de ces moyens. Les Philippines ne sont pas le seul pays où certains droits de l'homme sont vidés de leur sens sous le prétexte de lutter contre le terrorisme. La Belgique doit contribuer à résoudre cette question.

Le **président**: L'ordre du jour appelle à présent les questions jointes n° 16194 et 16357 de M. Wouter De Vriendt et de Mme Alexandra Colen.

03.04 **Alexandra Colen** (Vlaams Belang): Cette question est inscrite à l'ordre du jour de la réunion de demain. Comme je ne l'ai pas encore préparée, je souhaiterais la poser demain.

Le **président**: Nous avons

volgorde zoals ze werden ingediend. Bij het begin van de vergadering stelden sommige collega's de vraag waarom die opsplitsing wordt gemaakt. De minister heeft zich ertoe geëngageerd om vanavond nog te antwoorden op vragen, in volgorde van nummering zoals ze zijn ingediend. In die zin werken we nu de agenda af.

convenu de poser les questions dans l'ordre de leur dépôt.

03.05 Alexandra Colen (Vlaams Belang): Mevrouw de voorzitter, dat wist ik niet. Ik heb gewoon de agenda van vandaag bekeken, en ik heb enkel de voorbereiding bij van mijn twee vragen die vandaag op de agenda staan. Voor de vragen geagendeerd op de agenda van morgen, heb ik geen tekst bij. .

(...): (...)

03.06 Alexandra Colen (Vlaams Belang): Ja, ik vind het wel moeilijk als een agenda wordt vervroegd of verlaat, kortom wordt gewijzigd.

De **voorzitter**: Mevrouw Colen, uw vraag is samengevoegd met een vraag van de heer De Vriendt.

Mijnheer De Vriendt, wat wenst u met uw vraag te doen?

03.07 Wouter De Vriendt (Ecolo-Groen!): Mevrouw de voorzitter, ik wens mijn vraag ook morgen te stellen, als de minister dan zelf aanwezig zal zijn.

03.07 Wouter De Vriendt (Ecolo-Groen!): Je préfère poser ma question demain également.

03.08 Minister Yves Leterme: Mevrouw de voorzitter, ik heb alles afgezegd voor morgen, at your service. Ik hoop dan wel dat we tot de finish kunnen gaan. Ik merk dat het nu 19.10 uur is. De kwaliteit is er wel, maar inzake kwantiteit kan het beter.

03.09 Wouter De Vriendt (Ecolo-Groen!): Kwaliteit is het belangrijkste, zegt men altijd.

03.10 Minister Yves Leterme: In het Parlement en bij verkiezingen is dat soms anders.

De **voorzitter**: Ik wil het volgende voorstel formuleren. Op de agenda van vandaag staan er nog vragen over Afghanistan. Die zou ik willen afwerken.

Le **président**: La question sera traitée demain. Nous nous en tiendrons aujourd'hui aux autres questions des membres présents: les questions sur l'Afghanistan, les deux autres questions de Mme Colen et la question de M. De Vriendt sur la Cisjordanie.

Mevrouw Colen, van u staan er vandaag ook nog twee vragen aan de agenda. Ook die wil ik afwerken.

Mijnheer De Vriendt, van u staat er nog een vraag aan de agenda over de Westelijke Jordaanoever. U moet beslissen wat u met die vraag doet.

Voor het overige zijn we dan klaar met de vragen van de aanwezige parlementsleden. Meer vragen van de aanwezige leden staan er niet op de agenda.

03.11 Wouter De Vriendt (Ecolo-Groen!): Mevrouw de voorzitter, ik zal mijn vraag stellen, in zoverre dat mogelijk is.

De **voorzitter**: Goed, dan gaan we nu over tot de vragen over Afghanistan.

04 Samengevoegde vragen van

- de heer Peter Luykx aan de minister van Buitenlandse Zaken over "het financieel ondersteunen van

de bestuurscapaciteit in Afghanistan in contrast met de vervalsing van de verkiezingen in Afghanistan" (nr. 15846)

- de heer Wouter De Vriendt aan de minister van Buitenlandse Zaken over "een bijkomend Belgisch engagement in Afghanistan" (nr. 16200)

- de heer Wouter De Vriendt aan de minister van Buitenlandse Zaken over "de inzet van politiemensen in Afghanistan" (nr. 16201)

04 Questions jointes de

- M. Peter Luykx au ministre des Affaires étrangères sur "l'aide financière en faveur de la capacité d'administration en Afghanistan, en opposition avec la fraude électorale dans ce pays" (n° 15846)

- M. Wouter De Vriendt au ministre des Affaires étrangères sur "un déploiement supplémentaire de la Belgique en Afghanistan" (n° 16200)

- M. Wouter De Vriendt au ministre des Affaires étrangères sur "le déploiement de policiers en Afghanistan" (n° 16201)

04.01 Wouter De Vriendt (Ecolo-Groen!): Mijnheer de minister, mijn eerste vraag handelt over een eventueel bijkomend engagement in Afghanistan. Naar aanleiding van de Europese Herfsttop kondigde u een Belgisch engagement in Afghanistan aan. U sprak over een verdubbeling van de civiele hulp, maar daarover werd reeds beslist, als ik mij niet vergis ten minste.

U sprak ook over de nakende beslissing over een tweede Belgische OMLT en over andere maatregelen inzake het Belgische engagement in Afghanistan. Graag krijg ik hierover wat meer duidelijkheid.

Ten eerste, kunt u een overzicht geven van de beslissingen van de Belgische regering aangaande civiele hulp en ontwikkelingssamenwerking in Afghanistan voor de jaren 2007-2008-2009, tot vandaag? Uw aankondiging van de verdubbeling van de civiele hulp sloeg wellicht op de eerder besliste verhoging dit jaar?

Ten tweede, zal België een tweede OMLT op zich nemen in Afghanistan? Ondertussen hebben mij bijkomende berichten bereikt dat dit effectief het geval zal zijn. Uit hoeveel Belgische soldaten zal het team bestaan? Wat zullen de opdrachten zijn? Zullen zij deelnemen aan grondoperaties, samen met Afgaanse legereenheden? U weet dat daarover een discussie is geweest een aantal maanden geleden. Waar zal het tweede OMLT opereren en onder wiens bevel?

Ten derde, wat zijn de andere maatregelen waarover u sprak?

Ondertussen is er al een communicatie geweest van uw collega, Pieter De Crem, dat afgezien van het OMLT geen bijkomend militair engagement is gevraagd aan België. Ook daarvan krijg ik graag bevestiging.

Mijn tweede, samengevoegde vraag, gaat over de inzet van politiemensen in Afghanistan. Een aantal experts wijst op de hoge nood aan institution building en de terugkeer naar het staatsmonopolie op geweld in de Afgaanse samenleving. Ons land zou daar een belangrijke rol in kunnen spelen, zowel voor de opleiding van Afgaanse politiemensen als door het sturen van politiemensen ter plaatse. België staat bekend voor een kwalitatieve police capacity en is op dat vlak al eerder actief geweest in het buitenland, onder andere in de Palestijnse gebieden.

04.01 Wouter De Vriendt (Ecolo-Groen!): À l'occasion du dernier sommet européen, le ministre a annoncé que l'aide civile serait doublée en Afghanistan. Il a également précisé qu'une décision serait prise prochainement concernant une deuxième Operational Mentor and Liaison Team (OMLT) belge en Afghanistan, et que d'autres mesures seraient prises également.

Quelles décisions le gouvernement belge a-t-il prises en ce qui concerne l'aide civile et la coopération au développement en Afghanistan pour les années 2007-2009? Le doublement annoncé de l'aide civile correspond peut-être à l'augmentation décidée il y a quelques mois? De combien de soldats la deuxième OMLT en Afghanistan sera-t-elle composée? Quelles seront ses missions? Participera-t-elle à des opérations terrestres? Qui en assumera la direction? Quelles autres mesures seront-elles envisagées? En plus de l'OMLT, un engagement militaire supplémentaire ne sera-t-il pas demandé à la Belgique?

La Belgique pourrait jouer un rôle important dans le cadre de la formation de policiers afghans. Elle jouit d'une bonne réputation en la matière et elle a déjà assuré des formations par le passé, dans les territoires palestiniens notamment. Quels efforts sont-ils fournis par la communauté

Ik heb ter zake een aantal vragen.

Ten eerste, welke inspanningen verricht de internationale gemeenschap op dit moment inzake de opleiding en de versterking van de Afghaanse politie? Binnen welk internationaal raam vinden die inspanningen plaats? Gebeurt dat onder VN-vlag, onder EU-vlag, of een andere?

Ten tweede, hoeveel buitenlandse politiemensen zijn nu ter plaatse? Welke opdrachten verrichten zij?

Ten derde, is ons land betrokken bij de opleiding en de versterking van de Afghaanse politie? Zijn daar Belgische politiemensen aanwezig?

Ten vierde, kunt u een overzicht geven van de aanwezigheid van Belgische politiemensen in police building programma's in landen buiten de EU?

Ten vijfde, wat is de huidige Belgische betrokkenheid bij police building in de Palestijnse gebieden in het raam van EUPOL of andere programma's? Kunt u een korte duiding geven van hoeveel mensen daaraan deelnemen, en dergelijke meer?

Ten zesde en ten slotte, hoe staat u tegenover het voorstel België een actieve rol te laten spelen inzake police building in Afghanistan? Dit kan gebeuren via de opleiding van Afghaanse politiemensen of door het ter plaatse sturen van Belgische politiemensen.

04.02 Minister **Yves Leterme**: Mevrouw de voorzitter, de eerste vraag van de heer De Vriendt. Met betrekking tot de civiele hulp kan ik meedelen dat België zich reeds in 2002 op de donorconferentie van Berlijn had geëngageerd om steun te verlenen voor een totaal bedrag van 30 miljoen euro gedurende vijf jaar. In 2006 werd deze verplichting vernieuwd door de toenmalige minister van Ontwikkelingssamenwerking met een nieuwe bijdrage van 30 miljoen voor de vijf volgende jaren van 2007 tot en met 2011. Dit vertegenwoordigt een gemiddelde inbreng van 6 miljoen euro per jaar. In april 2009 heeft de regering besloten om de hulp te verdubbelen naar 12 miljoen euro per jaar. Voor de jaren 2009 en 2010 zijn deze bedragen al opgenomen in de begroting.

Vanmorgen hebben zowel Charles Michel als ikzelf namens de regering duidelijk gemaakt op de Europese Raad dat wij bereid zijn die inspanning nog op te drijven. Ik verwijs naar wat ik daarstraks bij de bespreking van de beleidsnota heb gezegd, namelijk dat het goed is om eerst de sequens te zien en extra inspanningen moeten ook kaderen in een multilaterale aanpak ten aanzien van de nieuwe regering-Karzai. Wij moeten afspreken waarvoor dat geld precies zal worden gebruikt en hoe structureel de inspanning zal zijn.

Wat het tweede deel van uw vraag betreft, verwijs ik u naar de beslissing van 3 april 2009. Collega De Crem is bevoegd om u ter zake alle specificaties te geven.

Wat betreft EUPOL, is het zo dat een Belgische deelname aan deze missie in Afghanistan wordt onderzocht. Ook de aanduiding van een bijzonder gezant van de Belgische regering voor Afghanistan en

internationale actueellement? Le sont-ils au nom de l'Union européenne, des Nations Unies ou d'une autre instance? Combien de policiers étrangers sont-ils présents en Afghanistan et quelles missions remplissent-ils? La Belgique est-elle associée à la formation de la police afghane et des policiers belges sont-ils présents sur place? Quelle est l'implication de la Belgique à cet égard dans d'autres pays non membres de l'Union européenne et plus particulièrement dans les territoires palestiniens? Que pense le ministre de la possibilité de confier à la Belgique un rôle actif en matière de *police building* en Afghanistan?

04.02 **Yves Leterme**, ministre: Lors de la conférence des donateurs qui s'est tenue à Berlin en 2002, la Belgique s'était engagée à apporter une aide de 30 millions d'euros pendant cinq ans. En 2006, cet engagement a été réitéré pour les cinq années suivantes, jusqu'en 2011 donc, par le ministre de la Coopération en fonction à l'époque. La Belgique apporte donc en moyenne une contribution annuelle de 6 millions d'euros. En avril 2009, le gouvernement a décidé de doubler le montant de cette contribution. Pour 2009 et 2010, ce montant a déjà été budgété. Ce matin, le ministre Michel et moi-même avons déclaré au Conseil européen que nous sommes disposés à accroître encore cet effort. Cependant, tout effort supplémentaire doit s'inscrire dans une approche multilatérale vis-à-vis du nouveau gouvernement Karzaï. Le ministre De Crem est compétent pour vous exposer la teneur de la décision du 3 avril

Pakistan wordt overwogen.

Als ik het heb over andere maatregelen dan is dat wat mij betreft de houding van de Belgische regering om samen met de internationale gemeenschap te bekijken welke bijkomende inspanningen nuttig kunnen zijn. Dat is te begrijpen als zijnde onze houding om open te staan voor zinvolle bijkomende inspanningen.

Ik kan u ook zeggen dat, naast de kredieten waarover ik het had en die 12 miljoen euro per jaar bedragen voor 2009 en 2010, ik ook via mijn budgetten steun heb toegezegd aan een aantal andere projecten. Ik denk daarbij aan Moeders voor vrede en een paar andere initiatieven. Ik heb er zelf voor gezorgd dat deze mensen wat meer middelen krijgen om hun goede werking verder te kunnen uitbouwen.

Wat betreft het politiedossier bestaan er, zoals u misschien weet, diverse internationale vormings- en ondersteuningsprogramma's voor de Afghaanse politie. Zo is sinds 2004 in een programma voorzien door de Verenigde Staten dat de naam draagt Combined Security Transition Command Afghanistan, CSTC-A. Ook de NAVO draagt via het NTMA, Nato Training Mission, bij tot de opleiding van de Afghaanse politie. De Europese Unie leidt de missie EUPOL Afghanistan.

Deze initiatieven worden gecoördineerd door het IPCB. Hieraan moet nog een reeks individuele initiatieven van donorlanden worden toegevoegd. Voorts waarborgt sinds 2002 het LOTFA, het Law and Order Trust Fund for Afghanistan, beheerd door UNDP, de betalingen van de lonen van de politie.

Ik voeg eraan toe dat mij gisteravond laat en vanochtend uit de tussenkomst van Kai Eide duidelijk is geworden dat ook inzake de verschillende initiatieven voor vorming en ondersteuning van politiediensten in Afghanistan enige bijkomende coördinatie nuttig zou kunnen zijn.

Ik kom tot de tweede vraag. De huidige deelname van internationale politieagenten aan de EUPOL-missie, die als objectief had 400 eenheden te tellen, bedraagt op dit moment 165 personen, naast 19 magistraten en 80 deskundigen in verschillende ondersteunende functies. De politieagenten voeren supervisetaken uit, geven advies, omkaderen Afghaanse agenten en organiseren training op het niveau van het Afghaanse ministerie van Binnenlandse Zaken, maar ook op regionaal en lokaal niveau. Zo draagt de missie bij tot de toepassing van de nationale strategie van politiehervorming en levert zij hulp voor de ontwikkeling van deze strategie. EUPOL voert geen vervangingstaken uit voor de Afghaanse instellingen en voert derhalve geen enkele uitvoerende functie uit.

Ten derde, momenteel traint noch versterkt België de Afghaanse politie.

Ten vierde, de huidige deelname van Belgische politieagenten in missies buiten het grondgebied van de Europese Unie bedraagt 24 man in Kosovo, de zogenaamde EULEX-missie, die toch goed bekend is; 2 man in Bosnië-Herzegovina, EUPM in Bosnië-Herzegovina; 3 man in de DRC, EUPOL/RDC; 1 persoon op de Westelijke Jordaanoever, EUPOL/COPPS, en 1 persoon in Georgië,

2009 concernant les OMLT.

En ce qui concerne EUPOL, une participation belge est à l'étude. La désignation d'un envoyé spécial du gouvernement belge pour l'Afghanistan et le Pakistan est également envisagée. Ce que j'ai voulu dire concernant ces autres mesures, c'est que nous souhaitons examiner avec la communauté internationale la question de savoir quels efforts supplémentaires pourraient être fournis. Outre ces 12 millions d'euros d'aide, j'ai donné le feu vert, dans le cadre de mes attributions budgétaires, à certains projets tels que "Mères pour la paix".

Il existe de multiples programmes internationaux de formation et d'aide pour la police afghane, qu'il s'agisse de programmes américains, ottomans ou européens. L'UE dirige la mission EUPOL en Afghanistan.

Différentes autres initiatives de soutien et de formation des policiers en Afghanistan doivent être mieux coordonnées. Actuellement, 165 agents de police internationaux participent à EUPOL en Afghanistan, alors que l'objectif était fixé à 400, en plus de 19 magistrats et de 80 experts pour des fonctions de support. Les agents de police exercent des missions de supervision, rendent des avis, encadrent les agents afghans et organisent la formation à différents niveaux. EUPOL n'exerce aucune mission pour les institutions afghanes. EUPOL n'assume aucune fonction d'exécution. Pour l'instant, la Belgique ne fournit ni formation ni renforts à la police afghane.

Les agents de police belges participant à des missions en dehors de l'Union européenne se répartissent comme suit: vingt-quatre hommes au Kosovo, deux hommes en Bosnie-Herzégovine, trois hommes en République

EUMM Georgië.

Ten vijfde, 1 politieagent neemt deel aan de missie EUPOL/COPPS, zoals reeds gezegd, op de Westelijke Jordaanoever. Hij vervult de functie van reporting officer bij het missiehoofd.

In april 2009 heeft de regering beslist een bijdrage inzake de vorming van Afghaanse politie te onderzoeken. Ik verwijs dan ook voor dat onderzoek en de stand van zaken graag naar mijn collega Annemie Turtelboom.

Démocratique du Congo, un homme en Cisjordanie et un homme en Géorgie. Notre agent en Cisjordanie remplit la fonction de *reporting officer* auprès du chef de mission. En avril, le gouvernement a décidé d'examiner une forme de contribution à la formation des policiers afghans. Je vous renvoie vers Mme Turtelboom pour connaître l'état d'avancement de ce dossier.

04.03 Wouter De Vriendt (Ecolo-Groen!): Mijnheer de minister, mijn twee vragen handelen vooral over bijkomende Belgische inspanningen die niet op het militair vlak liggen. Immers, als wij ernstig zijn met onszelf en als we echt overtuigd zijn van de noodzaak om naar een strategiewissel en succes te evolueren in Afghanistan, moeten de inspanningen van de internationale gemeenschap en van België inzake institution building, civiele hulp, wederopbouw, ontwikkeling, ook diplomatie, worden verhoogd.

04.03 Wouter De Vriendt (Ecolo-Groen!): Nous devons oser admettre qu'une nouvelle stratégie est nécessaire en Afghanistan et que la communauté internationale doit fournir davantage d'efforts de reconstruction du pays. L'engagement militaire actuel en Afghanistan coûte cette année de 40 à 50 millions d'euros.

Daarnet, tijdens de bespreking van de algemene beleidsnota, noemde u een bedrag van 40 tot 50 miljoen euro, dacht ik, de kostprijs van ons militair engagement op dit moment in Afghanistan.

04.04 Minister Yves Leterme: 48.

04.04 Yves Leterme, ministre: Il coûte 48 millions d'euros.

04.05 Wouter De Vriendt (Ecolo-Groen!): Het Rekenhof heeft echter dit jaar, dacht ik, de berekening gemaakt, en komt uit op 76 miljoen euro.

04.06 Minister Yves Leterme: Verlaat u niet te veel op het Rekenhof.

04.07 Wouter De Vriendt (Ecolo-Groen!): Mijnheer de minister, ik kan u die documenten tonen. Het Rekenhof spreekt van 76 miljoen euro.

04.07 Wouter De Vriendt (Ecolo-Groen!): La Cour des comptes était arrivée à un montant de 76 millions d'euros. Seulement 12 millions d'euros sont consacrés à la coopération au développement et à l'aide civile. Il n'y a donc pas d'équilibre entre le volet militaire et le volet civil. La Belgique est en retard dans ce domaine et doit fournir des efforts importants. J'attends avec impatience les décisions relatives à la participation à la formation de la police afghane.

Het is trouwens zeer moeilijk om enige transparantie te krijgen, om goed te weten hoeveel aan welke operatie wordt besteed, maar dat is een andere discussie.

Als we weten dat in 2009 slechts 12 miljoen euro wordt besteed aan ontwikkelingssamenwerking, civiele hulp, dan is dat voor mij een illustratie van een gebrek aan balans, een balans die er zou moeten zijn tussen het militaire en het civiele. België heeft op dat vlak toch wel een achterstand en moet serieuze inspanningen leveren.

Aangaande de politiemensen, dat is een piste die inderdaad circuleert, ook binnen de internationale gemeenschap, binnen de VN, en dergelijke meer, om een aantal landen verantwoordelijkheid te laten opnemen inzake vorming en opleiding van Afghaanse politie. Ik had daar effectief graag uw mening over gehad. Ik begrijp dat men bezig is om de opportuniteit daarvan te onderzoeken. Ik kijk dus uit naar de beslissing die daaromtrent wordt genomen.

*Het incident is gesloten.
L'incident est clos.*

05 Vraag van de heer **Wouter De Vriendt** aan de minister van Buitenlandse Zaken over "de waterproblematiek op de Westelijke Jordanoever" (nr. 16198)

05 Question de M. **Wouter De Vriendt** au ministre des Affaires étrangères sur "la question de l'eau en Cisjordanie" (n° 16198)

05.01 **Wouter De Vriendt** (Ecolo-Groen!): Mevrouw de voorzitter, mijnheer de minister, een recent gepubliceerd rapport van Amnesty International beschuldigt Israël ervan de watertoevoer naar de Westoever en de Gazastrook te belemmeren. Israël zou onevenredig veel water, met name 80 procent, aan een bron op de Mountain Aquifer op de Westelijke Jordanoever onttrekken, waardoor er voor de Palestijnen te weinig water overblijft. Voor de Palestijnen op de Westoever is voornoemde bron de enige waterbron. Israël zou zijn watervoorziening met andere bronnen kunnen garanderen.

Bovendien weigert Israël aan Palestijnen vergunningen voor waterleidingen en rioleringsprojecten op de Westoever te verstrekken.

De Israëlische regering ontkent de beschuldigingen. Israël beweert in zijn recht te staan, omdat het de waterbron als eerste heeft ontdekt en ontwikkeld.

Bovendien verslechterde de waterkwaliteit in de Gazastrook, sinds Hamas controle over de streek kreeg en sinds Israël een blokkade voor bouw materiaal instelde.

Ik heb een drietal vragen.

Ten eerste, is de regering op de hoogte van voornoemde problematiek in Israël en Palestina? Wat is de meest waarschijnlijke evolutie van de huidige situatie? Voorziet u in een mogelijke escalatie van het conflict? Wat is de impact van de kwestie op het vredesproces?

Ten tweede, is het exploiteren van de waterbron door Israël in overeenstemming met het internationaal recht? Heeft de ontdekkende staat het alleenrecht op het watergebruik?

Tot slot, het is niet de eerste keer dat water als bron van conflicten in de kijker komt te staan. Kunt u een inschatting geven van de regio's waar water of de toegang tot water een potentiële oorzaak van conflicten is? Welke instanties houden zich met de problematiek bezig? Is er op het niveau van uw kabinet voldoende aandacht voor de kwestie?

05.02 Minister **Yves Leterme**: Mevrouw de voorzitter, dit is niet voor het verslag, maar op mijn kabinet wordt quasi uitsluitend water gedronken. Dat is dus goed.

05.03 **Wouter De Vriendt** (Ecolo-Groen!): Op kabinetten van collega's van u is zulks misschien minder het geval.

05.04 Minister **Yves Leterme**: Daarvoor sta ik natuurlijk niet in.

05.01 **Wouter De Vriendt** (Ecolo-Groen!): Dans un récent rapport, Amnesty International écrit qu'Israël entrave l'approvisionnement en eau de la rive occidentale du Jourdain et de la bande de Gaza. Bien que disposant d'autres sources, Israël puise une quantité disproportionnée de son eau dans le '*Mountain Aquifer*', l'unique source d'eau de la rive occidentale du Jourdain. Israël refuse également l'octroi de permis aux Palestiniens pour l'aménagement de canalisations d'eau et d'égouts sur la rive occidentale. La qualité de l'eau se dégrade par ailleurs dans la bande de Gaza depuis qu'Israël a instauré un blocus des matériaux de construction.

Notre gouvernement est-il informé de ces faits? Selon le ministre M. Leterme, quelle est l'incidence de ces événements sur le processus de paix? L'exploitation de la source par Israël est-elle conforme au droit international? L'État qui a découvert la source dispose-t-il, comme le revendique Israël, du droit d'utilisation exclusif? Le ministre peut-il nous fournir une liste des régions où l'accès à l'eau constitue un foyer de conflit potentiel? Quelles sont les instances qui traitent de ces problèmes? Le cabinet du ministre est-il suffisamment attentif à cette question?

05.04 **Yves Leterme**, ministre: Nous sommes évidemment

Uiteraard zijn wij ons bewust van het belang van de problematiek van de toegang tot water in Israël en het Palestijnse gebied. De toegang tot water is essentieel voor de socio-economische ontwikkeling en uiteraard ook voor de opbouw van een leefbare, Palestijnse Staat.

Het rapport van Amnesty International waarnaar u verwijst, is door mijn diensten uiteraard grondig doorgenomen.

Voor het Jordaanbekken zijn de beperkte, ondergrondse waterbronnen een belangrijk twistpunt tussen Israël en Palestina. De Mountain Aquifer is in het hart van de Westelijke Jordanoever gelegen.

De ondergrondse, grensoverschrijdende waterbekkens worden door het internationaal recht volgens het principe van de beperkte soevereiniteit en van het redelijk en evenwichtig gebruik behandeld. Voormelde principes komen voort uit de zogenaamde Helsinki Regels van 1966, uit het Verdrag van Bellagio van 1989, uit de Conventie van New York van 1997 aangaande het gebruik van internationale waterstromen en uit het project van de Commissie voor Internationaal Recht inzake het recht van de grensoverschrijdende, ondergrondse waterbekkens.

Relevante factoren om het redelijk en evenwichtig gebruik te bepalen zijn volgens artikel 6 van de genaamde Conventie van New York onder meer de natuurlijke omstandigheden, de economische en sociale noden van de bevolking, zonder een voorkeur te geven aan een bepaalde factor. In geval van een conflict staan de noden van de mensen centraal.

Tweede vraag, het principe van het redelijk en evenwichtig gebruik is aanvaard door toepassing van het internationaal recht door de staten. Israël heeft het principe van redelijk en evenwichtig gebruik van waterbekkens en de verplichting om daarbij geen noemenswaardige schade toe te brengen aan andere landen expliciet erkend. Uiteraard zijn de noden van de naburige gemeenschappen daarbij een belangrijke factor. Het interimakkoord van Taba van 1995 tussen Israël en Palestina bevat een hoofdstuk "water". Het erkent het principe van redelijk en evenwichtig gebruik van water, evenals een op zijn minst theoretische erkenning van het recht van de Palestijnen op het water in de Westelijke Jordanoever.

Derde vraag, het internationaal recht en de afspraken tussen de partijen blijven de hoeksteen voor de internationale gemeenschap inzake het Israëliisch-Arabisch conflict. Uiteraard is water een van de vele op te lossen problemen. Het speelt trouwens een rol in mogelijke swaps: op het moment dat men de grenzen vastlegt en aan gronduitwisseling doet, is de aanwezigheid van water onder de grond van belang.

De toegang tot water is uiteraard een van de bronnen van conflict. Ik was recent nog in Oezbekistan, dat gebrek heeft aan toegang tot een zee. Het paalt aan Afghanistan, Tadzjikistan en Kazachstan. Men heeft niet alleen economische problemen inzake transport, men leeft daar eigenlijk van het water dat gravitair komt vanuit vooral Tadzjikistan en Kirgizië. Ook daar voelt men spanningen rond het gebruik van dat water. Er zijn nog verder afgelegen landen als Turkmenistan en Afghanistan die zeggen dat Oezbekistan te veel

informés du problème. L'accès à l'eau est essentiel pour le développement socio-économique d'un État palestinien. Mes services étudient attentivement le rapport d'Amnesty International.

Les sources souterraines du bassin du Jourdain sont un sujet de discorde majeur entre Israël et la Palestine. Le Mountain Aquifer est situé au cœur de la Cisjordanie.

Les sources d'eau souterraines et transfrontalières sont soumises, en vertu du droit international, au principe de la souveraineté restreinte et de l'utilisation équitable et raisonnable. D'après la convention de New York, les conditions naturelles, ainsi que les besoins économiques et sociaux de la population, constituent des facteurs pertinents pour définir cette utilisation équitable et raisonnable.

Israël a explicitement reconnu le principe de l'utilisation équitable et raisonnable, ainsi que l'obligation de ne pas causer de dommages significatifs à des pays tiers. L'accord intérimaire "de Taba" conclu entre Israël et la Palestine en 1995 mentionne le droit théorique des Palestiniens sur l'eau en Cisjordanie. L'accès à l'eau est l'un des nombreux problèmes qui doivent être résolus dans le cadre du conflit israélo-arabe. Cet élément joue également un rôle dans de possibles swaps. Lorsque les frontières seront fixées, la présence d'eaux souterraines sera prise en compte.

L'accès à l'eau constitue aussi un motif de conflit dans d'autres régions du monde. En Ouzbékistan, où l'eau provient des hauteurs de pays limitrophes – le Tadjikistan, l'Afghanistan et le Kazakhstan – l'utilisation de l'eau est aussi à l'origine de tensions. Le problème est également lié à la question de la mer d'Aral.

water capteert en bijhoudt. Dat hangt dan weer samen met de problematiek van het Aralmeer, de onzuiverheid van het water en het gebrek aan redelijk en evenwichtig gebruik destijds, en uiteraard ook de bezoedeling van het Aralmeer.

Voor de Westelijke Jordaanoever volgt het consulaat-generaal in Jeruzalem de zaak op. De diplomaten ter plaatse worden op regelmatige tijdstippen gebriefd door het agentschap voor humanitaire zaken van de VN en organisaties als PASIA, Palestinian Hydrology Group en ARIJ. Ook de Palestijnse gemeenten in de regio houden de EU via het voorzitterschap op de hoogte van de situatie. Dat wat de organisaties betreft die zich daar ter plekke in deze specifieke situatie met de waterproblematiek bezighouden.

05.05 Wouter De Vriendt (Ecolo-Groen!): Mijnheer de minister, op mijn vraag of het exploiteren van de waterbronnen door Israël in overeenstemming is met het internationaal recht, hebt u een overzicht gegeven van bronnen die toelaten om daarop een antwoord te geven. Tenzij ik mij vergis, hebt u daarop dus niet geantwoord. Is dat volgens u, na raadpleging of analyse, in overeenstemming met het internationaal recht? Kunt u daarop met een ja of neen antwoorden?

05.06 Minister Yves Leterme: Er zijn instanties aangeduid om na te gaan of die verdragen worden gerespecteerd. Het is een royaal behoren tot een internationale gemeenschap dat men de ruimte geeft aan de bevoegde instanties die zijn aangeduid om te oordelen over dat betrokken verdrag.

05.07 Wouter De Vriendt (Ecolo-Groen!): U kunt namens uw regering wel een inschatting geven of de exploitatie van de waterbronnen al dan niet in overeenstemming is met het internationaal recht, net zoals er wel een antwoord komt op de vraag of het bouwen van de muur in overeenstemming is met het internationaal recht. Het antwoord is daarop duidelijk neen, ingevolge een uitspraak van het Internationaal Gerechtshof in 2004.

Als u een duidelijke profilering van het conflict tussen Israël en Palestina beoogt, denk ik dat duidelijke antwoorden op vragen en duidelijke appreciaties van uw kant wel nodig zijn.

Ik denk dat het goed zou zijn mocht de Belgische regering aan de Israëlische overheid duidelijk maken dat dit niet in overeenstemming is met het internationaal recht en dat de Belgische regering zich verzet tegen de manier waarop Israël die watertoevoer blokkeert. Ik denk dat dit niet gunstig is voor het vredesproces dat zich daar zou moeten ontwikkelen.

Dat is opnieuw een vraag naar een sterkere profilering van de Belgische regering in het dossier van Israël en Palestina. U kunt beginnen met hier een duidelijk standpunt in te nemen over de waterproblematiek en dat standpunt ook naar uw Israëlische collega te communiceren.

*Het incident is gesloten.
L'incident est clos.*

06 Vraag van mevrouw Alexandra Colen aan de minister van Buitenlandse Zaken over "het bestaansrecht van staten" (nr. 16284)

Notre consulat à Jérusalem suit la question de l'eau en Cisjordanie. Les diplomates sont informés par les Nations Unies, entre autres. Les municipalités palestiniennes de la région renseignent également l'UE.

05.05 Wouter De Vriendt (Ecolo-Groen!): Il n'est toujours pas clair pour moi si l'exploitation de la source par Israël est ou non conforme au droit international.

05.06 Yves Leterme, ministre: Des instances ont été désignées pour vérifier si les traités sont respectés.

05.07 Wouter De Vriendt (Ecolo-Groen!): Le ministre pourrait toutefois exprimer un point de vue clair au nom du gouvernement sur l'exploitation de la source d'eau. La Belgique pourrait faire savoir clairement à Israël que ses actions ne sont pas conformes au droit international et que nous nous opposons à la manière dont ce pays bloque l'alimentation en eau de la Palestine. Notre gouvernement pourrait se profiler davantage dans le cadre du conflit israélo-palestinien et adopter des positions plus claires.

06 Question de Mme Alexandra Colen au ministre des Affaires étrangères sur "le droit à l'existence des états" (n° 16284)

06.01 Alexandra Colen (Vlaams Belang): Mijn vraag over het bestaansrecht van staten gaat in op uw toespraak, mijnheer de minister, voor de algemene vergadering van de Verenigde Naties die u aan ons hebt bezorgd op 26 september. Daarin had u het terecht over de noodzaak om geweld te bannen en vrede te bevorderen. Dat was de leidraad doorheen heel de toespraak.

Er viel mij iets op, namelijk dat u geweld niet alleen wil bestrijden wanneer het zich uit in daden, maar ook in opinies. Dat is hoe dan ook al een iets ander debat omdat er natuurlijk subjectieve elementen in aan bod komen. U verklaarde het volgende in de tekst die wij kregen: "Omdat geweld begint in de geest van de mensen, moet ook in de geest van de mensen de verdediging van de vrede opgebouwd worden. De eerste conflictpreventie bestaat dan ook in het bannen van het haatdiscours, dat de waardigheid van mensen, van volkeren of gemeenschappen of het bestaansrecht van staten ontkent".

Vooraf dat laatste element interesseerde mij omdat het duidelijk een politiek gegeven is. Graag vernam ik dan ook over het bestaansrecht van welke staten u het hebt in deze tekst? Wat had u in gedachten? Ging dat over alle staten, alleen bestaande staten of staten in wording? Moeten politieke partijen die volstrekt geweldloos en op democratische wijze bijvoorbeeld de ontbinding van een staat nastreven, worden gebannen? Er zijn aan die medaille natuurlijk twee kanten.

06.02 Minister Yves Leterme: Mevrouw de voorzitter, mevrouw Colen, mijn toespraak ging niet over het debat binnen afzonderlijke landen, laat staan over politieke partijen binnen de afzonderlijke lidstaten van de VN. Mijn toespraak op 26 september ging over de werking van de VN en dus over het debat tussen de staten binnen de VN.

Ik heb de centrale rol van de VN verdedigd om de wereldwijde uitdaging van onder andere vrede en veiligheid aan te gaan, en in de context daarvan zei ik dat de VN deze vredesrol maar kan spelen als lidstaten zelf een discours houden dat aanzet tot vrede, wat uiteraard om te beginnen betekent dat ze elkaars bestaansrecht moeten erkennen. Dat is uiteraard een essentiële voorwaarde voor vreedzaam samenleven.

06.03 Alexandra Colen (Vlaams Belang): Mijnheer de minister, het was me duidelijk dat u het in dat geval had over het Palestijns-Israëliësch conflict. In dat opzicht geeft uw antwoord wel wat verduidelijking.

*Het incident is gesloten.
L'incident est clos.*

07 Vraag van mevrouw Alexandra Colen aan de minister van Buitenlandse Zaken over "het verzoek om iemand te helpen doden" (nr. 16285)

07 Question de Mme Alexandra Colen au ministre des Affaires étrangères sur "le fait qu'il ait été sollicité pour aider à tuer des gens" (n° 16285)

06.01 Alexandra Colen (Vlaams Belang): Dernièrement, lors de son discours devant l'Assemblée générale des Nations Unies, le ministre Leterme a déclaré que la violence commençait dans l'esprit des gens. La première prévention des conflits consiste dès lors à bannir le discours haineux qui nie la dignité humaine et le droit à l'existence des États.

Qu'entend-il précisément pas là? À quels États le ministre fait-il référence? Selon lui, les partis qui veulent la dissolution d'un État et poursuivent cet objectif de manière tout à fait démocratique et non violente doivent-ils également être bannis?

06.02 Yves Leterme, ministre: Mon allocution ne concernait pas des pays isolés ni, à plus forte raison, des partis politiques. Elle avait trait au fonctionnement des Nations unies et au débat interétatique au sein de l'ONU. J'ai dit que les Nations unies ne peuvent jouer leur rôle pacificateur que si les États qui en sont membres tiennent eux-mêmes un discours pacifiant, ce qui signifie en premier lieu qu'ils doivent se reconnaître mutuellement le droit d'exister.

06.03 Alexandra Colen (Vlaams Belang): J'infère de la réponse du ministre qu'il parlait du conflit israélo-palestinien.

07.01 Alexandra Colen (Vlaams Belang): Mevrouw de voorzitter, mijnheer de minister, mijn volgende vraag stel ik ook naar aanleiding van een uitspraak van u, maar die was waarschijnlijk iets minder beredeneerd dan in een spreekbeurt. U hebt het nadien, nadat mijn vraag was ingediend, ook ietsje genuanceerd.

In de Belgische editie van het Franse magazine Paris Match verklaarde u dat u in de marge van de algemene vergadering van de Verenigde Naties de vraag kreeg van een buitenlandse leider om te helpen bij "het stoppen, ja zelfs doden van mensen". U weigerde aan het blad te zeggen wie u deze vraag stelde.

Ik vroeg mij onmiddellijk af of u op deze vraag kon antwoorden in de commissie. Nadien hebt u het ietsje genuanceerd. U zei: "Ik heb die vraag gekregen van een collega. Hij haalde de rebellen in zijn land aan, gevaarlijke mensen voor de bevolking. Hij vroeg de internationale gemeenschap hem te helpen met de verdediging van zijn medeburgers. Neen, het gaat niet om Congo." Het gaat dus niet om één persoon, maar om meerdere.

Het was een vraag die u schokte, dat zei u in het begin. Het ging over het doden van mensen.

Kan u ons meedelen om wie het ging? Wie stelde u de vraag? Welke personen moest u helpen stoppen en eventueel zelfs helpen doden?

Waar verblijven die personen, die rebellen, waarover het ging? Verblijven die nog in het land van die leider? Had hij het over zijn eigen land? Had hij het over uitgeweken rebellen die ergens onderdak hebben gezocht? De rebellen zijn immers ook mensen. Het gaat niet op om te zeggen: help mij van mijn rebellen af, help mensen doden.

Indien u ons de namen niet kunt meedelen, kunt u dan meedelen wat u op dat verzoek hebt geantwoord? Hebt u deze leider bijvoorbeeld duidelijk gemaakt dat indien met de mensen op wie hij doelde iets gebeurt ons land hem daarvoor aansprakelijk zal houden, gezien hij uiteindelijk uw medewerking had gevraagd?

Hebt u andere, bijvoorbeeld de VN-autoriteiten of bevriende naties, van de gebeurde feiten en de dreiging die uitgaat voor eventuele slachtoffers van acties uitgaande van die regeringsleider op de hoogte gebracht?

Hebt u de personen die het slachtoffer moesten worden daarover eventueel ingelicht?

Ik weet niet of het relevant is, maar indien deze mensen in ons land verblijven, welke stappen hebt u ondernomen opdat hun persoon extra zou worden beveiligd? Indien zij in het buitenland verblijven, hebt u dan contact opgenomen met de ambassade om de zaak in de gaten te houden?

Dat is de essentie van mijn vraag, indien inderdaad iemand van de bedoelde personen daadwerkelijk het slachtoffer zou worden van een moordpoging, overweegt u dan iets te ondernemen tegen het regime van de buitenlandse leider die u vroeg bij de moord te helpen?

07.02 Minister Yves Leterme: Mevrouw de voorzitter, ik wil eerst iets

07.01 Alexandra Colen (Vlaams Belang): Dans l'édition belge de *Paris Match*, le ministre a déclaré qu'en marge de l'Assemblée générale des Nations Unies, un dirigeant étranger lui avait demandé d'empêcher certaines personnes de nuire et même de l'aider à les assassiner. Le ministre a ensuite nuancé ces propos.

Qui était ce dirigeant étranger? Qui visait-il? Que lui a répondu le ministre? A-t-il informé les autorités de l'ONU ou des nations amies de la Belgique de cette requête très particulière? Les victimes potentielles ont-elles été informées? Le ministre a-t-il pris des mesures visant à assurer leur protection? S'il arrivait vraiment un malheur à ces victimes potentielles, le ministre entreprendrait-il quelque chose contre ce dirigeant et/ou son régime?

07.02 Yves Leterme, ministre: Je

rechtzetten uit de vraagstelling van mevrouw Colen. Ik heb niets genuanceerd. U zegt dat ik het genuanceerd heb maar ik heb niets genuanceerd. Het is alleen zo dat de media zeer onzorgvuldig omspringen met juist noteren, vaak ook Franstalige media. Dat gold ook voor die heer van Paris Match. Dat overkomt trouwens ook anderen, vooral Franstaligen. Ik heb echter niets genuanceerd.

Ik herhaal wat ik hier al verschillende keren heb gezegd, ik heb de gave om nog verontwaardigd te zijn over bepaalde dingen die voorvallen in de job die ik uitoefen. In de internationale diplomatie, zeker op het niveau van de VN met thema's zoals vredeshandhaving, komt het voor dat er evaluaties worden gemaakt van het optreden van veiligheidstroepen of blauwhelmen en van onrust in landen die soms het voorwerp zijn geweest van afschuwelijke taferelen.

Het was mij opgevallen dat in de vraag van een collega om blijvende zorg van de internationale gemeenschap voor de zeer moeilijke situatie in zijn land, toen hij het had over de noodzaak om de zeer gewelddadige acties van bepaalde guerrillatroepen of groeperingen in zijn land tegen te werken, hij stelde dat de internationale gemeenschap moest helpen om die mensen onschadelijk te maken omdat ze vrouwen en kinderen uitmoorden. Dat is ook wat u hier soms zegt met een al dan niet gespeeld gevoel van verontwaardiging. Het ging toen over "tuer" of "éliminer" van die "groupuscules". Daar gaat het over.

Ik herhaal dat mij dat is opgevallen. Toen men mij vroeg wat mij was opgevallen heb ik die woorden aangehaald. Het is mogelijk dat het met het cynisme en de oppervlakkigheid die soms heersen in het Parlement en in de politiek in het algemeen not done is om dat te zeggen. Ik zeg u – en ik richt mij nu niet tot u maar tot mijn kiezers – dat wanneer iemand het in een gesprek heeft over "tuer", ik vind dat dit niet onopgemerkt kan voorbijgaan, eerder dan daar onnozele vragen over te stellen.

07.03 Alexandra Colen (Vlaams Belang): Goed, het woord nuance komt inderdaad van de journalist. Het element dat u aangaf geschokt te zijn, blijft dus en dat begrijp ik ook. Het spreekt voor u dat dit zo is. U zegt dat dit u opvalt en dat het niet onopgemerkt voorbij mocht gaan.

Hoe hebt u dan gereageerd? U zat in die vergadering en u zegt zelf dat dit niet onopgemerkt voorbij mocht gaan. Hebt u gereageerd? Kunt u die situatie niet wat meer verduidelijken? Uiteindelijk kan dat zoals u het beschrijft net zo goed slaan op het reguliere leger van bijvoorbeeld Congo.

07.04 Minister Yves Leterme: Ik zal het u schetsen. De Verenigde Naties zijn opgericht na de tweede wereldoorlog en er is jaarlijks een algemene vergadering. Dit jaar was het de vierenzestigste, volgend jaar de vijftenzestigste. In de marge van die algemene vergadering zijn er bilaterale contacten. Etymologisch betekent dat essentieel van land tot land. Ik weet niet of u nog volgt, mevrouw Colen? Tijdens zo'n bilateraal gesprek gaat men vrijmoedig spreken, vooral het land dat het gesprek heeft gevraagd, over onder meer de veiligheidssituatie in het betrokken land.

Dat woord is in het kader van zo een gesprek gevallen. Dat is mij

n'ai apporté aucune nuance, mais bien des corrections. Les médias, surtout francophones, ont la fâcheuse habitude de procéder à des citations à la légère.

Lors de la fameuse réunion de l'ONU, un collègue a réclamé la sollicitude suivie de la communauté internationale et a estimé que celle-ci devait même aider à neutraliser les personnes parce que celles-ci exterminaient femmes et enfants. J'ai cité cet élément en réponse à la question sur les faits qui m'avaient marqué. Il est possible qu'il vaille mieux s'abstenir de ce genre de déclarations dans l'actuel climat cynique et superficiel régnant au Parlement et dans le monde politique.

Lorsque le mot 'tuer' tombe dans une conversation, il me semble important de ne pas le laisser passer inaperçu, plutôt que de devoir entendre des questions idiotes à ce sujet.

07.03 Alexandra Colen (Vlaams Belang): Je comprends l'émoi suscité chez le ministre par une telle déclaration. Il estime qu'elle ne doit pas passer inaperçue. Mais dans ce cas, quelle a été sa réaction? Le ministre ne peut-il pas commenter la situation?

07.04 Yves Leterme, ministre: Les Nations Unies organisent chaque année une assemblée générale. Des entretiens bilatéraux où la liberté de parole est totale se tiennent en marge de celle-ci. Le mot a été prononcé à cette occasion et cela m'a frappé. Une expression plus neutre aurait été possible.

opgevallen. In de concrete analyse van de toestand was dat woordgebruik niet essentieel. Men had zich ook minder sceptisch kunnen uitdrukken: "terugdringen van de rebellen" of "definitief oplossen".

In de wereldgeschiedenis heeft men soms andere woorden gebruikt.

07.05 Alexandra Colen (Vlaams Belang): Dat is toch treffend. De Verenigde Naties worden toch beschouwd als de behoeder van mensenrechten, vrede en veiligheid over de hele wereld. Ik zou ook geschokt zijn. Het is een uiting van een mentaliteit die men daar niet hoort tentoon te spreiden. Ik kan begrijpen dat u niet alles kunt zeggen. Ik hoop in elk geval dat uw aanwezigheid daar misschien een mentaliteitswijziging kan teweegbrengen.

Regeringen die al dan niet legitiem zijn, die al dan niet democratisch verkozen zijn, die gevreesd worden door hun regeringsleger, of te vrezen hebben van rebellenlegers, moeten leren dat zulks niet de manier is waarop men spreekt of denkt.

In uw antwoord op mijn vorige vraag hebt u gezegd dat men zich moet aanpassen aan de normen en de waarden die men in de wereld wil uitdragen. De Verenigde Naties laten zich voorstaan als de behoeder van de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens.

De **voorzitter**: Wij naderen het einde van onze vergadering. Niet de vragen, maar wel de vraagstellers raken uitgeput.

*Het incident is gesloten.
L'incident est clos.*

08 Vraag van de heer Wouter De Vriendt aan de minister van Buitenlandse Zaken over "de nucleaire ontwapening" (nr. 16327)

08 Question de M. Wouter De Vriendt au ministre des Affaires étrangères sur "le désarmement nucléaire" (n° 16327)

08.01 Wouter De Vriendt (Ecolo-Groen!): Mevrouw de voorzitter, mijnheer de minister, twee personen hebben het discours over nucleaire ontwapening in Europa in een stroomversnelling gebracht. De wereld kijkt vol verwachten uit naar president Obama als het aankomt op nucleaire ontwapening.

Drie verdragen zullen binnen het jaar worden besproken. Het NPT, het non-proliferatieverdrag, zou in mei van volgend jaar worden herzien. Het START-verdrag dat de reductie van de kernwapens en lanceerinstallaties in en tussen Rusland en de VS nastreeft, loopt begin december af. Obama beloofde voor de algemene vergadering van de VN om een nieuw verdrag met Rusland te sluiten. Ten slotte wil de Amerikaanse president zijn Senaat stimuleren om het Comprehensive Nuclear-Test-Ban Treaty, dat alle kernproeven verbiedt, te ratificeren.

De internationale gemeenschap hoopt dat het succesvol afronden van de onderhandelingen over een nieuw START-verdrag een momentum zal creëren om succes te boeken in de gesprekken over de andere verdragen. De speciale gezant voor ontwapening en non-proliferatie, ambassadeur Werner Bauwens, hoopt dit samen met ons, maar waarschuwde wel dat wij niet vooruit mogen lopen op de huidige

07.05 Alexandra Colen (Vlaams Belang): L'Organisation des Nations Unies a comme vocation de défendre les droits de l'homme, la paix et la sécurité. Ce vocabulaire ne convient pas à l'état d'esprit qui devrait y régner. J'espère que la présence du ministre pourra contribuer à changer les mentalités. Les gouvernements ne sont pas censés s'exprimer de la sorte.

08.01 Wouter De Vriendt (Ecolo-Groen!): Les déclarations du président Obama ont donné un coup d'accélérateur au discours sur le désarmement nucléaire en Europe. Le traité de non-prolifération sera revu en mai prochain. Le président Obama a promis qu'il voulait ensuite signer un nouveau traité START avec la Russie sur la réduction des armes nucléaires et inciter le sénat des États-Unis à ratifier le *Comprehensive Nuclear-Test-Ban Treaty*. La communauté internationale espère que le nouveau traité START insufflera l'élan nécessaire pour avancer dans les négociations sur d'autres traités. Le ministre allemand des Affaires étrangères a déjà plaidé en faveur d'une Allemagne

onderhandelingen.

Anderzijds outte de nieuwe Duitse minister van Buitenlandse Zaken, Guido Westerwelle, zich als voorstander van een atoomwapenvrij Duitsland. De vereiste daarvoor is wel dat de andere NAVO-landen hiermee akkoord gaan. Vóór het reces hebt u zich in de Senaat voorstander getoond van een kernwapenvrije wereld. Een cruciale stap daarin is uiteraard de verwijdering van tactische kernwapens uit België en Europa. Wij weten dat u geen uitspraken kunt doen over de tactische wapens die in Kleine Brogel liggen, maar het zou goed zijn voor de transparantie mocht u dit wel doen. Zoals minister Westerwelle al aangaf, is het de NAVO die een akkoord moet bereiken over de verwijdering van de tactische kernwapens in Europa.

Ik heb een aantal vragen.

Ten eerste, wat is de stand van zaken van de Europese en Belgische initiatieven inzake nucleaire ontwapening? Zitten alle NAVO-lidstaten op dezelfde lijn? De Oost-Europese staten zouden terughoudender of zelfs ronduit negatief staan tegen de nucleaire ontwapening. Welke inspanningen gebeuren er om hun schrik voor Rusland weg te nemen?

Ten tweede, Tom Sawyer, expert inzake non-proliferatie, van de universiteit Antwerpen, meent dat de Amerikaanse beleidsmakers voorstander zijn van een terugtrekking van de tactische kernwapens in de EU, maar zij verwachten blijkbaar wel dat Europa de eerste stap zet. De Europese beleidsmakers wachten dan weer tot de Verenigde Staten een eerste stap zetten. Hoe geraken wij uit deze impasse? Wat zijn de initiatieven die Europa unilateraal zou kunnen ontwikkelen? Welke diplomatieke stappen kunnen worden gezet?

Tot slot, u ontving recent uw ambtsgeenoot Westerwelle. Kunt u een toelichting geven bij de inhoud van dat gesprek?

08.02 Minister **Yves Leterme**: Mevrouw de voorzitter, collega De Vriendt, België is en blijft voorstander van een wereld zonder kernwapens. De nucleaire nuloptie is ook ons streefdoel. Daarom is het bijzonder positief dat, onder impuls van de Amerikaanse president, er evolutie is in het dossier, meer bepaald een engagement op termijn dat objectief te bereiken.

Ik kom niet terug op het debat van daarstraks, maar ik denk dat alle landen, en niet alleen de grote maar ook de middelgrote en de kleine, actief moeten proberen bijdragen tot een coherente en dus resultaatgerichte strategie ter zake. Wat ons betreft, zal die multilateraal tot stand moeten komen en worden ingebed in de context van de NAVO — wij zijn een loyale bondgenoot — en in overeenstemming met de objectieven van het reeds bestaande non-proliferatieverdrag.

Opdat een kernwapenvrije wereld tevens een veilige wereld zou zijn, moet worden gewerkt aan de vereiste waarborgen. Die hebben uiteraard betrekking op het behoud van het evenwicht inzake conventionele bewapening. Daarbij wijs ik op het belang van wapenbeheersingsverdragen, zoals het CFE, en van ontwapeningsverdragen en wapenexportcontrole.

dénucléarisée. Ce pas ne pourra être franchi que si les autres pays de l'OTAN sont d'accord.

Où en sont les initiatives européennes et belges en matière de désarmement nucléaire? Tous les États membres de l'OTAN sont-ils sur la même longueur d'ondes? Quelles sont les démarches entreprises pour apaiser les craintes des pays de l'Europe de l'Est vis-à-vis de la Russie?

Selon Tom Sawyer de l'Université d'Anvers, les États-Unis sont favorables au retrait des armes nucléaires tactiques de l'UE, mais attendent un premier pas de la part de l'Europe. Comment sortir de l'impasse? Quelles démarches peuvent être entreprises?

Le ministre peut-il commenter son récent entretien avec M. Westerwelle?

08.02 **Yves Leterme**, ministre: La Belgique est et reste en faveur d'un monde sans armes nucléaires. L'option "nucléaire zéro" est notre objectif. Je me réjouis du fait que, sous l'impulsion du président Obama, ce dossier évolue quelque peu. Tous les pays doivent s'efforcer de contribuer à une stratégie cohérente et efficace en la matière. Cette stratégie doit être élaborée de manière multilatérale et doit s'inscrire dans le cadre de l'OTAN et du traité de non-prolifération (TNP) existant.

Un monde sans arme nucléaire doit être un monde sûr. Il faut donc des garanties quant au maintien d'un équilibre sur le plan des armes conventionnelles. C'est pourquoi les traités de contrôle des armements sont si importants.

Daarnaast spreekt het voor zich dat ook de proliferatiedreiging moet worden beheerst. Denk aan Iran, Noord-Korea en andere casussen. Dat vergt een volledig respect voor het NPT, het non-proliferatieverdrag, dat universeel zou moeten worden. De controle op de naleving ervan moet sluitend zijn om te voorkomen dat nieuwe kernwapenstaten zich zouden aandienen. Dat is een heel actueel vraagstuk. De NPT-toetsingsconferentie in 2010 zou daarover vooruitgang moeten registreren, en ons land bereidt zich actief daarop voor.

Wij moeten de band versterken tussen non-proliferatie, het voorkomen dat nieuwe kernwapenstaten zich aanbieden, en nucleaire ontwapening in hoofde van de vijf erkende kernmachten. Tot de ontwapeningsinspanningen van de kernmachten rekenen wij ook de ratificatie van het verdrag op het verbod van kernproeven en de bereidheid onderhandelingen op te starten over een verdrag dat de aanmaak van kernwapenmateriaal zou verbieden. Specifieke aandacht moet ook gaan naar het voorkomen van nucleair terrorisme. Daarover zal in april 2010 in Washington toeverleg plaatsvinden. Ook ons land zal daaraan deelnemen, samen met een dertigtal landen.

De verwijdering van tactische kernwapens uit Europa is natuurlijk een belangrijke stap op de weg naar een kernwapenvrije wereld. Wat de Amerikaanse tactische kernwapens in Europa betreft, moet een debat worden gevoerd met inachtneming van de volgende krijtlijnen.

Ten eerste, aangezien de Belgische capaciteiten op dat vlak een onderdeel zijn van de nucleaire strategie van de NAVO, kan die stap slechts gebeuren in overleg met de bondgenoten. Ten tweede, die stap moet passen in de nucleaire opstelling van de NAVO, zoals bepaald in het strategisch concept waarvan een herziening op dat ogenblik wordt voorbereid. Ten derde, wij moeten rekening houden met het totaalbeeld op het vlak van de nucleaire reductie, met name het resultaat van de lopende VS-Ruslandonderhandeling over de opvolging van het START-verdrag. Dat impliceert dat er ook aandacht moet gaan naar de evolutie van het Russisch arsenaal van tactische kernwapens.

Thans kom ik tot uw tweede vraag over de Europese initiatieven. Alle NAVO-bondgenoten zijn betrokken partij bij de discussies over nucleaire ontwapening en bij de uitwerking van een nieuw strategisch concept. Elke bondgenoot voedt en verrijkt dat debat met eigen visies en inschattingen. Uiteindelijk moet dat leiden tot wat ik een algemene ondersteunende politiek zou noemen.

Tijdens de voorbereidingen op de NPT-toetsingsconferentie van 2010 leverde ons land — en levert het nog steeds — inspanningen om met een aantal landen uit elke hoek van Europa gemeenschappelijke en breder gedragen voorstellen uit te werken tot nucleaire ontwapening en non-proliferatie. Op 12 mei 2009 werd bijvoorbeeld samen met Litouwen, Nederland, Noorwegen, Polen, Spanje en Turkije een omstandig werkdocument neergelegd in het kader van het NPT-proces.

Binnen de NAVO ondersteunt ons land elk initiatief om het NAVO-profiel inzake ontwapening, wapenbeheersing en non-proliferatie te verhogen. In het raam van de NAVO-Ruslandraad pleitte ons land

La menace de prolifération doit également être maîtrisée. Cela nécessite le respect total du traité de non-prolifération, qui devrait devenir universel. Le contrôle de son respect doit être efficace si l'on veut empêcher l'apparition de nouveaux États dotés de l'arme nucléaire. La Conférence d'examen du TNP, prévue à Washington en 2010, devrait permettre d'enregistrer des progrès en la matière. La Belgique y participera. Il faut que nous renforçons le lien entre la non-prolifération et le désarmement nucléaire des cinq puissances nucléaires reconnues. La ratification du Traité d'interdiction des essais nucléaires et la volonté d'ouvrir des négociations en vue de l'élaboration d'un traité interdisant la fabrication de matières fissiles à usage militaire sont des éléments qui peuvent être considérés comme des efforts de désarmement des puissances nucléaires.

L'élimination des armes nucléaires du sol européen est une étape importante vers un monde sans armes nucléaires. Étant donné que la capacité belge en la matière s'inscrit dans le cadre de la stratégie nucléaire de l'OTAN, un tel processus doit être développé en concertation avec les autres membres de l'Alliance. Outre le fait que la démarche doit être en harmonie avec la stratégie nucléaire de l'OTAN, il faut tenir compte de l'ensemble de la problématique de la réduction de l'arsenal nucléaire, et, plus particulièrement, de l'évolution de l'arsenal d'armes nucléaires tactiques de la Russie.

Tous les alliés de l'OTAN sont associés aux discussions sur le désarmement nucléaire et la mise en œuvre du nouveau concept stratégique.

La Belgique fournit, en collaboration avec plusieurs pays européens, des efforts dans le

voor wederzijdse transparantie, ook inzake ontwapening. Al deze acties kunnen toedragen tot het bespoedigen van een gemeenschappelijke visie van het bondgenootschap op nucleaire ontwapening en non-proliferatie.

Uw derde vraag ging over de terugtrekking van Amerikaanse tactische wapens uit Europa. Daarover moeten uiteraard alle betrokken partijen te worden geconsulteerd. De plaats van nucleaire afschrikking in het globaal strategisch concept van de NAVO moet bovendien door alle bondgenoten worden overeengekomen. In het voorstel dat ons land samen met de eerder vermelde partners heeft gedaan voor het MPT Project roepen wij specifiek op dat landen die beschikken over tactische nucleaire wapens deze zouden opnemen in een algemene ontwapenings- en wapenbeheersingsaanpak, met het oog op de vermindering van hun aantal en hun ultieme eliminatie.

Wat het gesprek met mijn Duitse collega Guido Westerwelle betreft, die ik nu geregeld zie op gemeenschappelijke vergaderingen, het volgende. Op 3 november ging het vooral om een kennismakingsgesprek. Wij hebben elkaar verteld over de positie van de regeringen waarvan wij deel uitmaken, en over onze visies op de buitenlandse politiek. Er zijn twee dossiers zeer uitdrukkelijk aan de orde geweest. Er was vooreerst het dossier van de IJzeren Rijn, dat vooral de mobiliteit en de ontsluiting van het achterland van de Antwerpse haven en het verbeteren van de modal shift inzake containertransport op het oog heeft. Het tweede dossier was dat van de nucleaire zero-optie. Daarover heb ik al heel wat verteld.

Belangrijk was, meen ik, dat de heer Westerwelle het volledig met ons eens was dat de nucleaire zero-optie moest passen in het multilateraal afgesproken kader en dat wij zeker moeten afwachten hoe de onderhandelingen over de START-verdragen precies aflopen, om dan na te gaan hoe het globaal evenwicht in een eventuele wereld zonder nucleaire wapens kan worden gewaarborgd.

08.03 Wouter De Vriendt (Ecolo-Groen!): Mijnheer de minister, ik dank u voor uw uitgebreid antwoord. Er is tegenwoordig een window of opportunity. Een aantal personen, een aantal landen spreekt zich duidelijk uit voor non-proliferatie, voor de verwijdering, ook van bestaande tactische kernwapens.

U spreekt telkens over het multilateraal kader. Uiteraard is dat wel het ideaal scenario. Om tot een multilateraal kader te komen, zijn er misschien ook wel unilaterale inspanningen nodig van zoveel mogelijk landen. Het zou dus goed zijn, mocht u ons op tijd en stond duidelijkheid geven over de inspanningen die België levert om tot zo'n consensus, zo'n coalitie te komen. Nederland en Duitsland hebben zich blijkbaar uitgesproken. België zou zich daarbij duidelijk moeten aansluiten.

Tot slot verzoek ik u aandacht te hebben voor het kernwapenbezit van landen die als onze bondgenoten worden beschouwd. Ik denk

cadre de la préparation de la Conférence d'évaluation du TNP afin d'élaborer des propositions communes relatives au désarmement nucléaire et à la non-prolifération. Un document de travail détaillé en la matière a été déposé le 12 mai 2009.

Au sein de l'OTAN, la Belgique soutient toute initiative visant à affiner le profil de l'OTAN en matière de désarmement, de maîtrise des armements et de non-prolifération. Dans le cadre du Conseil OTAN-Russie, notre pays a plaidé en faveur d'une transparence réciproque, y compris en ce qui concerne le désarmement. Il est proposé dans le document susmentionné que les pays qui disposent d'armes nucléaires tactiques les inscrivent dans le cadre d'une approche générale de désarmement et de maîtrise des armements.

Avec mon homologue allemand, M. Westerwelle, j'ai discuté du dossier du Rhin de Fer et du désenclavement du port d'Anvers, ainsi que de l'option nucléaire zéro. Il a partagé notre avis selon lequel ce dernier point devra faire l'objet d'un accord multilatéral et que nous devons attendre les négociations sur les traités START pour évaluer comment l'équilibre global pourra être garanti dans un monde sans armes nucléaires.

08.03 Wouter De Vriendt (Ecolo-Groen!): Il va de soi qu'un cadre multilatéral est préférable mais on peut également y parvenir par le biais d'efforts unilatéraux d'un maximum de pays. Les Pays-Bas et l'Allemagne se sont clairement prononcés en faveur d'un retrait des armes nucléaires. La Belgique devrait s'aligner sur cette position.

Je demande également que l'on s'intéresse à la détention d'armes nucléaires par des pays considérés comme nos alliés, notamment Israël. J'espère que les critères sont les mêmes pour

bijvoorbeeld aan Israël. Sommige landen moeten zich onderwerpen aan non-proliferatieverdragen, aan meer transparantie, en dergelijke, terwijl andere landen dat blijkbaar veel minder moeten doen. Volgens mij moeten dezelfde criteria gelden voor alle landen, dus ook voor landen die als bondgenoot worden beschouwd.

tous les pays en ce qui concerne la non-prolifération et la transparence.

Het incident is gesloten.

L'incident est clos.

De **voorzitter**: Dit is het einde van onze werkzaamheden voor vandaag. Wij komen opnieuw samen morgen om 14.00 uur.

De openbare commissievergadering wordt gesloten om 19.54 uur.

La réunion publique de commission est levée à 19.54 heures.